

КОНТРОЛЬ І ОЦІНЮВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуто роль, функції та принципи контролю під час вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей. Досліджено взаємозв'язок контролю і оцінювання у процесі формування у студентів іноземної комунікативної компетентності. Розкрито психолого-педагогічні передумови оцінки у межах кредитно-модульної системи вищого навчального закладу.

Ключові слова: контроль, оцінювання, оцінка, іноземна комунікативна компетенція, студенти немовних спеціальностей.

Постановка проблеми. Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій головною метою навчання іноземної мови є формування у студентів здатностей до ефективного користування мовою, що проявляється у реалізації комунікативних завдань у різноманітних життєвих ситуаціях. Іншими словами, мета викладання мови полягає у формуванні в студентів іноземної комунікативної компетентності (ІКК).

Зрозуміло, що одним із найважливіших завдань методики навчання іноземних мов є не лише формування у студентів іноземної комунікативної компетентності, а й забезпечення досконалої організації перевірки рівня її сформованості. Як складова частина навчання контроль має увібрати в себе різні форми перевірки знань, навичок і вмінь студентів вищих навчальних закладів. Проте, на сучасному етапі розвитку методики викладання іноземних мов ми стикаємося з проблемою, коли викладачі іноземної мови надають перевагу поширеному зараз тестуванню, за допомогою якого перевіряють рівень володіння складовими різними компетентностей, тому результати оцінювання ІКК студентів є неоднозначними і не презентують цілісної картини щодо рівня сформованості в них відповідних здатностей.

Таким чином, потреба у забезпеченні ефективності контролю ІКК студентів, зокрема мовленнєвої як основного показника сформованих умінь за допомогою надійного способу вимірювання та об'єктивного оцінювання, зумовлює необхідність дослідження процесу контролю рівня сформованості ІКК у студентів немовних спеціальностей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми контролю присвячено низку наукових праць у вітчизняній та зарубіжній методиках. Так, було досліджено процес формування та перевірки складових мовної компетентності (Іванова Е.Ф., Курдюмова І.М., Красюк Н.І., Головач Ю.В., Сасенко Н.С., Ашкінова Л.П., Голубець В.В., Осідак В.В., Овчаренко В.П., Олейнікова О.О., Панченко В.В.); компонентів мовленнєвої компетентності (Кошман І.М., Куніна О.О., Долгова Л.О., Тихомирова Е.В., Петренко О.П., Кміть О.В., Молокович О.О., Мітіна М.В., Парнюгін О.С., Шукліна С.І., Телешев Д.Ю., Українська О.О., Заруцька К.В., Король Т.Г.); комунікативної компетентності в цілому (Коккота В.О., Петрашук О.П., Гром К.М., Гутарева Н.Ю., Денисова І.О., А. Hughes, С. Weir). Однак, незважаючи на достатню теоретичну базу в межах нашого наукового пошуку, проблема організації контролю рівня сформованості складників ІКК як холистичного явища у студентів немовних спеціальностей залишається нерозкритою і потребує детального дослідження.

Отже, метою статті є вивчення місця контролю, його функцій, принципів та ролі оцінювання у процесі навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Контроль є педагогічним явищем, яке має багато дефініцій. Так, за визначенням Е.Г. Азімова, контроль – це процес встановлення рівня знань, навичок, умінь тих, хто навчається, у результаті виконання ними усних і письмових завдань, тестів та формулювання на основі цього оцінки за певний розділ програми, курсу або періоду навчання [0, с. 123].

Контроль під час формування ІКК займає чільне місце серед інших компонентів начально-педагогічного процесу. Будь-яка діяльність потребує контролю. Оскільки контроль не лише дає можливість перевіряти набуті знання, уміння і навички, а й стимулює до покращення виявлених показників. Тому роль контролю незаперечно суттєва як для студента, який одержує об'єктивні дані своїх досягнень у певному виді мовленнєвої діяльності, так і для викладача, який на основі отриманих у процесі контролю результатів успішності студентів дізнається про ефективність чи стратегічну невідповідність використаних ним методів і прийомів у процесі навчання. Таким чином реалізується одна з основних функцій контролю – функція зворотного зв'язку. Ця функція на рівноправних засадах доповнюється навчальною, оціночною, контролюючою, діагностичною, коригуючою, стимулюючою, розвиваючою, управлінською, виховною, попереджувальною й узагальнюючою функціями [7, с. 270; 15, с. 293; 14, с. 147; 5, с. 79; 0, с. 123; 9, с. 47; 13, с.417; 2, с.6; 10, с. 349; 6, с.185; 3, с. 352; 4, с.238, 8, с. 250; 11, с. 5]. Розглянемо детальніше кожен з них, щоб продемонструвати значущість контролю для вивчення іноземних мов.

Навчальна функція є однією з найважливіших у процесі контролю. Вона реалізується у тому, що під час виконання різних контрольних вправ актуалізуються набуті студентами навички і вміння, у результаті чого відбувається їх подальше удосконалювання та закріплення, підвищується рівень освіченості студентів, удосконалюється культура розумової праці, стимулюється самостійність студентів, розвиваються їхні пізнавальні інтереси, а отже продовжується процес навчання. Як зазначають Т.В. Іванова і І.А. Сухова

[5, с. 80], будь-який контроль має навчальний характер, що проявляється у багаторазовому повторенні студентами навчальних дій.

Оціночна функція контролю проявляється під час оцінювання результатів виконаних студентами контрольних завдань. В оцінюванні діяльності зацікавлені як студенти, так і викладачі. Так, для студентів оцінка демонструє рівень їхньої успішності та є важливим стимулом до підвищення цього рівня. Щодо викладачів, то, з одного боку, оцінка є проявом рівня навченості кожного студента на певному етапі навчання, а з іншого, оцінка спонукає до самооцінювання викладачами власної навчальної діяльності з метою корекції у разі необхідності. Крім того, оцінка є основним показником успішності навчання в офіційних документах про освіту.

Контролююча функція дає можливість встановити факт наявності знань, умінь, навичок чи їх відсутності. Тобто відбувається констатація досягнень студентів у вивченні іноземної мови. Також у межах цієї функції перевіряється, наскільки добре студент оволодів методами і прийомами пізнання, емпіричного та теоретичного мислення.

Розвиваюча функція передбачає розвиток індивідуально-психологічних особливостей студентів, що впливають на успішність виконання студентами контрольних завдань: уваги, пам'яті, мислення, фонематичного слуху та ін. На думку Н.І. Волкова [2, с. 7], удосконалення психічних процесів у межах цієї функції можливе лише тоді, коли контрольні завдання будуть сприяти їх активізації, тобто спонукати студентів до формулювання пояснень, доказів, встановлення причинно-наслідкових зв'язків тощо. Ця функція реалізується також під час розвитку вольових якостей особистості студента, його інтересів, мотивів до вивчення іноземної мови.

Виховна функція контролю виявляється у тому, що оцінка, яка супроводжує контроль, відображає результати діяльності учня, робить їх публічними і здійснює моральний вплив на студента, сприяє вихованню відповідальності, розвиває волю, дисциплінованість. Ця функція є однією з провідних, оскільки процес виховання невідривно супроводжує будь-які навчальні дії викладача. Тому слід приділяти особливу увагу виховній цінності навчального матеріалу, підбраного для здійснення перевірки.

Діагностична функція дозволяє встановити сам факт успішності-неуспішності в оволодінні іноземною мовою і проаналізувати, який рівень сформованості ІКК має студент згідно з програмними вимогами. Тобто, для діагностичної функції є обов'язковим не лише констатація факту, а й аналіз причин такого стану речей.

Коригуюча функція полягає у тому, що викладач слідкує за рівнем оволодіння студентами конкретними навичками та вміннями з метою прийняти своєчасне рішення про внесення тих чи інших змін у хід навчальної роботи, замінити методи і прийоми, які він використовує, на більш доцільні й адекватні. Методисти [14, с. 148; 13, с. 419] наголошують на систематичності цієї функції з боку викладача, щоб досягти найефективнішої її реалізації.

Стимулююча функція здійснюється таким чином, що студенти отримують задоволення від наявних результатів їхньої навчальної діяльності, від усвідомлення досягнутого ними певного рівня оволодіння іноземною мовою і прагнуть покращити ці показники. Крім того, очікування контролю самоорганізовує студентів, сприяє актуалізації їхніх знань, навичок і умінь. Згідно з Є.В. Мусницькою [11, с. 8], контроль може значно збільшити інтерес до вивчення іноземної мови, оскільки він емоційно налаштовує на заняття, дає можливість студенту бачити свої успіхи чи недоліки у навчанні.

Управлінська функція виявляє себе у керуванні процесом оволодіння студентами мовним матеріалом і мовленнєвими вміннями, що досягається за допомогою теоретично обґрунтованої і методично правильно розробленої методики контролю.

Попереджуюча функція контролю виражається у тому, що увага студентів звертається на те, який матеріал, які навички та вміння підлягають перевірці, які вимоги висуває викладач, а також ця функція дає можливість визначити рівень готовності студентів до перевірки, їхній рівень володіння матеріалом.

Узагальнююча функція зводиться до виявлення рівня володіння навичками та вміннями з певної частини курсу навчання (у кінці теми, семестру, півроку, року). Ця перевірка має узагальнюючий, комплексний характер, тому ця функція є провідною для створення методики контролю, якій ми присвячуємо наше дисертаційне дослідження. Крім того, особливе місце в ході нашого науково-методичного пошуку ми відводимо оціночній функції, так як вона набуває специфічного статусу в сьогочасній модульно-рейтинговій системі контролю, що проявляється у "гонитві" студентів за оцінкою (балами) під час навчання.

Для успішної реалізації усіх функцій контролю у практиці навчання необхідно враховувати такі принципи, як систематичність, цілеспрямованість, всесторонність (всеохопленість), урізноманітнення різних видів і форм, єдність вимог, диференційованість, репрезентативність, наочність (гласність), вимогливість учителя, індивідуальний характер, дотримання виховного впливу оцінки, ясність і чіткість формулювання контрольних завдань та об'єктивність [7, с. 271; 15, с. 294; 14, с. 148; 0, с. 123; 13, с.420; 2, с.7; 10, с. 351; 6, с.181; 16, с. 406; 4, с.236; 8, с. 250; 11, с. 5].

Ми вважаємо, що варто розглянути більш детально лише принципи систематичності, цілеспрямованості, всесторонності (всеохопленості), диференційованості, репрезентативності, дотримання виховного впливу оцінки, ясності та чіткості формулювання контрольних завдань і об'єктивності, оскільки вони, на думку методистів [7, с. 271; 15, с. 294; 14, с. 148; 0, с. 123; 13, с.420; 8, с. 250; 11, с. 5], властиві контролю у процесі оволодіння іноземними мовами.

Систематичність контролю полягає у методично обґрунтованій регулярності проведення контрольних робіт у межах курсу. Слідом за А.Д. Климентенко, ми вважаємо, що викладач може

реалізувати систематичний характер контролю відповідно до різних параметрів: за циклом (тобто після серії занять, які прирівнюються етапу оволодіння певною частиною мовного матеріалу чи етапу сформованості певного мовленнєвого уміння); за фактором часу (у кінці місяця, семестру, курсу); за навичкою (контроль здійснюється у ході чи по закінченню формування певної навички); за матеріалом (контрольні завдання по можливості мають охоплювати весь матеріал, що вивчається) [13, с. 421].

Контроль має бути спрямованим на визначення досягнутого рівня оволодіння студентами певними навичками й уміннями, на підбір адекватних форм і способів перевірки цих навичок і вмінь. *Цілеспрямованість* контролю реалізується взаємообумовленістю і логічним зв'язком усіх його складових. Дійсно, завдання викладача – не лише чітко визначити об'єкт, що має перевірятися, а також створити методику проведення контролю з правильно розробленими та розподіленими у логічному порядку завданнями.

Репрезентативність контролю може розглядатися з точки зору його змісту й організації. Контроль вважається репрезентативним за змістом тоді, коли охоплює весь той мовний і мовленнєвий матеріал, який підлягає перевірці. Щодо репрезентативності контролю в його організації, то це виражається через оптимально підбрану систему контрольних завдань з усім різноманіттям можливих форм і способів перевірки.

Методисти погоджуються з тим, що контроль має бути об'єктивним [7, с. 271; 15, с. 295; 14, с. 148; 0, с. 123; 13, с.421]. Під *об'єктивністю* контролю розуміють визначення ясної і точної картини рівня успішності студентів, що передбачає наявність певних критеріїв оцінювання, відомих студентам, і строге дотримання цих критеріїв викладачем. Об'єктивність контролю, відповідно й оцінки, набуває особливого статусу в межах кредитно-модульної системи, де на першому місці – рейтинг студента, який визначається на основі кількості отриманих балів за курс. Тому зараз студенти як ніколи прискіпливо відносяться до оцінок, виражених балами. З метою уникнення непорозумінь і претензій з боку студентів викладачеві слід представити добре зрозумілу для студентів і зручну для викладача систему контролю. Саме така необхідність, спричинена замовленням сучасного процесу викладання іноземних мов, спонукала нас до створення теоретично обґрунтованої методики реалізації контролю рівня сформованості ІКК студентів немовних спеціальностей.

Всесторонність (всеохопленість) контролю передбачає перевірку у кожного студента рівня сформованості знань, навичок і вмінь в усіх видах мовленнєвої діяльності на основі різного за змістом матеріалу. Крім того, перевіряється здатність студента користуватися набутими іншомовними компетентностями в нових практичних ситуаціях. С.П. Шатілов [14, с. 148] акцентує увагу на можливості забезпечення всесторонності контролю за умови регулярності його проведення і фіксування результатів, тобто ведення обліку успішності.

Методисти [15, с. 296; 14, с. 148; 2, с. 8] наголошують на доцільності диференційованого підходу не лише в навчанні, а й у процесі контролю. *Диференційованість* контролю проявляється у виборі форм контролю відповідно до об'єкта, що перевіряється. Як приклад А.М. Щукін [15, с. 295] наводить контроль усного мовлення. Так, рівень оволодіння усним мовленням відбувається диференційовано для монологічного і діалогічного мовлення, при цьому перевірці підлягають різні уміння. Правильний вибір форм контролю обумовлюється етапом навчання, індивідуально-психологічними особливостями студентів, урахуванням специфіки і труднощів засвоєння навчального матеріалу.

Оцінка є засобом виховання і стимулу, тому *дотримання виховного впливу оцінки* передбачає використання викладачем інтересу студентів до вивчення іноземної мови з метою ефективнішого оволодіння нею. Як зазначається у "Методиці навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах" [8, с. 251], бажання студентів отримати високу оцінку підсилює як їхню мотивацію, так й інтерес до оволодіння ІКК.

Викладач іноземної мови відповідальний за *ясність і чіткість формулювання контрольних завдань*. Цілком зрозумілим є той факт, що неправильно подана інструкція до завдання негативно вплине на хід його виконання. При цьому ми маємо на увазі не лише правильність здійсненої роботи, а й нерационально затрачений час. Тому викладач має бути уважним під час розробки чи підбору контрольних завдань.

Усі вищезазначені принципи будуть враховані нами у процесі створення методики проведення комплексного контролю рівня сформованості ІКК студентів немовних спеціальностей, тому що контроль набуває максимальної ефективності тоді, коли ці принципи застосовуються комплексно.

Роль контролю значно підвищується, коли його результати матеріалізуються, тобто оцінюються. Педагог В.В. Ягупов визначає оцінку як результат процесу порівняння рівня засвоєння студентами знань, навичок і вмінь з еталонними уявленнями (критеріями) в навчальних програмах чи інших нормативних документах [166, с. 411]. Такими нормативними документами для студентів нефілологічного напрямку вищого навчального закладу є Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання; Програма з англійської мови для професійного спілкування; навчальні та робочі програми, розроблені викладачами іноземних мов.

У ході усного опитування, проведеного нами серед викладачів іноземної мови на немовних спеціальностях, було встановлено, що вони недооцінюють значення контролю й оцінки у процесі навчання іноземної мови. Результатом такого відношення до контролю з боку викладачів є нівелювання його під час розподілу балів у навчальних та робочих програмах. Так, викладачі в основному розраховують бали лише для модульних контрольних робіт по завершенню кожного змістового модуля та підсумкової контрольної роботи у кінці всього курсу. Ми можемо зробити висновок, що всі інші контрольні роботи, які проводять викладачі у робочому режимі під час практичних занять (якщо такі контрольні роботи, взагалі, мають

місце), є неважливими для студентів, оскільки вони не оцінюються. Звичайно, ми не стверджуємо, що наявність вищезазначених робіт є недоцільною, так як це стосується індивідуальної методики роботи кожного окремого викладача. Ми звертаємо увагу на те, що оцінена в баловому еквіваленті контрольна робота сама по собі є бажаною для студента, який прагне отримати певну кількість балів. Не можна недооцінювати роль оцінки в процесі контролю. Власне сам контроль є перевіркою, яка констатує факт успішності чи неуспішності, а оцінка – це конкретний матеріалізований вияв цієї перевірки.

У межах кредитно-модульної системи оцінка для студента є не лише показником набутих знань, а й фактором, який істотно впливає на стипендію. Тому для деяких студентів регулярно отримувані дані щодо їхньої успішності-неуспішності в процесі оволодіння іноземною мовою стають стимулом до покращення цих результатів і сприяють стану задоволеності собою і своїми здобутками. У будь-якому разі, оцінка, виражена в балах, має матеріальну цінність для студентів.

Кожен студент прагне отримати схвалення результатів своєї діяльності. Навіть просто похвала з боку викладача є для студента визнанням тих зусиль, яких він доклав для досягнення цієї мети. Особливо важливе таке визнання для студентів першого курсу, тому що гласність отриманих позитивних балів дозволяє студенту самоствердитись в очах одногрупників. Саме в період першого року навчання в університеті відбувається становлення студента в колективі, завоювання певного місця серед одногрупників.

Педагог Н.С. Мойсеюк [10, с. 349] уточнює, що оцінка набуває нових якостей в умовах сьогочасного конкурентного суспільства. "Оцінні судження" (бали) визначають особистісний рейтинг, тобто місце людини в суспільстві, у тому числі й у колективі.

Психолог В.С. Мухіна підтверджує, що знання є важливим фактором для завоювання авторитету і високого статусу серед однолітків. Ерудований студент є носієм особливого фетишу, зразком інтелектуальності, до рівня якого прагнуть наблизитись. При цьому для таких студентів оцінки не втрачають свого значення, адже саме висока оцінка демонструє високий рівень їхніх знань [12, с. 359].

Таким чином, факт наявності гарних оцінок позитивно впливає на процес становлення студента в колективі, збільшує його шанси на завоювання поваги з боку інших членів групи, особливо серед тих, що навчаються гірше. Специфіка предмету "Іноземна мова за професійним спрямуванням" на неможливі спеціальностях полягає у тому, що початковий рівень сформованості іншомовних комунікативних умінь у кожного студента різний, залежно від набутих знань у школі. Тому є типовими педагогічні випадки, коли одні студенти мають гарні оцінки з усіх предметів професійного і загального циклів, окрім іноземної мови, а інші, з високим рівнем володіння іноземною мовою, мають проблеми з рештою предметів, що відображається у кількості отриманих балів з різних академічних дисциплін. Тож, у першому випадку студент прагне підвищити рівень балів з іноземної мови до такого, як і з інших предметів, а у другому – студент намагається не втратити позицію знавця і проявити себе в інших галузях знань. Як результат, показники вивчення іноземної мови впливають на навчально-виховний процес у цілому.

Звертається до питання оцінки і методист С.П. Шатілов [14, с. 149]. Він наголошує на виховній і стимулюючій властивостях оцінки. Тобто оцінка в руках досвідченого педагога стає засобом виховання інтересу до іноземної мови як навчального предмету і стимулювання тих, хто навчається, до вивчення цієї дисципліни. Для студентів неможливі спеціальностей предмет "Іноземна мова за професійним спрямуванням" – це одна з багатьох навчальних дисциплін загального циклу, вивченню якої вони не приділяють особливої уваги і часу. Тому, на нашу думку, першочергове завдання викладача полягає не лише в тому, щоб навчити, а і в тому, щоб викликати бажання у студента навчитися самому, використовуючи з цією метою різноманітні методи та прийоми навчання, цікаві навчальні матеріали і стимулююче об'єктивне оцінювання. Беручи до уваги ємкість роботи за кредитно-модульної системи навчання у ВНЗ (обов'язкове регулярне відвідування практичних занять, максимально активна участь на парах, виконання самостійних робіт, написання контрольних робіт), оцінка у баловому еквіваленті за будь-яку навчальну діяльність, зокрема за контрольну роботу, підвищує мотивацію студента і є надзвичайно важливим фактором успішності та ефективності оволодіння іноземною мовою загалом. Методист Є.В. Мусницька на підтвердження про вищесказане стверджує [11, с. 8], що саме завдяки оцінці породжується група мотивів, які направляють навчально-пізнавальну діяльність студентів.

Висновки. Проте, серед педагогів поширена думка, що головне – навчати, а перевіряти – це другорядне завдання. Ми стверджуємо, що така думка є хибною, оскільки правильно розроблена і системно здійснювана методика контролю є запорукою успішного оволодіння іншомовними знаннями, навичками та вміннями.

Саме недооцінювання контролю з боку викладачів призводить до ігнорування його під час розробки навчальних робочих програм і, відповідно, в самому процесі навчання. Таке ставлення до контролю знижує загальну ефективність вивчення іноземної мови. Тому ця проблема потребує нагального вирішення і розпочати її розв'язання слід зі впровадження систематичних контрольних робіт, які потрібно включати в загальну кількість балів у розрахунках під час створення навчальних програм.

Цілком логічним, на нашу думку, є такий розподіл балів у межах курсу, коли кожна контрольна робота має оцінюватися певною кількістю балів. З цього слідує, що кількість контрольних робіт має бути обмежена і теоретично обґрунтована. Контрольні завдання повинні оцінюватися за певними критеріями. При чому ці критерії мають бути зрозумілими і доступними не лише для викладача, який визначив ці критерії, а й для тих, хто ці завдання виконує, тобто для студентів. Крім того, важливим є правильний розподіл балів за кожне виконане завдання всередині самої системи контролю. Ці питання ми дослідимо більш детально у ході нашого подальшого наукового пошуку.

Використані джерела

1. Азимов Э. Г. Словарь методических терминов (теория и практика преподавания языков) / Э.Г. Азимов, А. Н. Щукин. – Спб. : Златоуст, 1999. – 472 с.
2. Волков Н.И., Алексеев А.Н., Алексеев Н.А. Тестовый контроль знаний: [учебное пособие] / Н.И. Волков, А.Н. Алексеев, Н.А. Алексеев. – Сумы: ИТД "Университетская книга", 2004. – 109 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка : [посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / Наталія Павлівна Волкова. – К.: Видавничий центр "Академія", 2001. – 576 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка : [навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / І.В. Зайченко. – Чернігів, 2003. – 528 с.
5. Иванова Т.В., Сухова И.А. Теория и методика обучения иностранному языку: Базовый курс лекций. Часть II. / Т.В. Иванова, И.А. Сухова – Уфа: Изд-во БГПУ, 2008. – 102 с.
6. Максимюк С.П. Педагогіка : [навчальний посібник] / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
7. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: [підручник]. / Кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – Вид. 2-е, випр. і перероб. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
8. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: [підручник] / Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С.В. Тезікова та ін.. – К. : ВЦ "Академія", 2010. – 328 с.
9. Миньяр-Белоручев Р. К. Методический словарь. Толковый словарь терминов методики обучения языкам / Рюрик Константинович Миньяр-Белоручев – М. "Стелла", 1996. – 144 с.
10. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : [навчальний посібник] / Н.Є. Мойсеюк. – К.: ВАТ "Білоцерківська книжкова фабрика", 2003. – 615 с.
11. Мусницкая Е. В. Сто вопросов к себе и к ученику : [книга для учителя] / Е.В. Мусницкая. – М. : Дом педагогики, 1996. – 189 с.
12. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество : [учебник для студ. вузов] / В.С. Мухина – М.: Издательский центр "Академия", 1997. – 456 с.
13. Теоретические основы методики обучения иностранным языкам в средней школе / Под ред. А.Д. Климентенко, А.А. Миролубова; Науч.-исслед. ин-т содержания и методов обучения Акад. пед. наук СССР. – М.: Педагогика, 1981. – 456 с.
14. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе / С.Ф. Шатилов. – М.: Просвещение, 1986. – 222 с.
15. Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам : Теория и практика : [учебное пособие для преподавателей и студентов] / А. Н. Щукин. – М.: Филоматис, 2004. – 416 с.
16. Ягупов В.В. Педагогіка : [навч. посібник] / В.В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Kladkova T.A.

ASSESSMENT AND EVALUATION IN FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE DEVELOPING BY NON-LINGUISTIC STUDENTS

The role, functions and principles of assessment in foreign language learning by the students of non-linguistic specialties are considered in the article. The interconnection of assessment and evaluation in the process of students' foreign language communicative competence developing is explored. Psychological and pedagogical preconditions of mark in a credit-modular system of higher educational establishment are highlighted.

Key words: *assessment, evaluation, mark, foreign communicative competence, non-linguistic students.*

Стаття надійшла до редакції 19.09.2013 р.

